

Fransa'da Yeni Bir Devrim mi?

KAZIM KESKİN

- Fransa'daki gösterilerin arka planında ne yatıyor?
- Gösterilerde ön plana çıkan aktörler kimlerdir?
- Yeni çalışma yasa tasarısında ne gibi değişiklikler öngörülmektedir?
- Fransa'da bundan sonra hangi gelişmeler olabilir?

GİRİŞ

“Solcuların sağcı bir hükümete karşı sokağa çıkmalarını anlayabiliyorum. Sağcıların solcu bir hükümete karşı sokağa çıkmalarını da anlayabiliyorum. Fakat burada solcular solcu bir hükümete karşı sokağa çıkıyorlar ve bu durum çok tuhaf.”¹

(Gösterileri takip eden bir Parisli)

Mayıs ayları Fransa'da siyasi bakımdan dünyanın geri kalanından hemen her zaman daha “sıcak” geçmiştir. Dünya tarihinde kendisine önemli yer edinmiş 1968 Öğrenci Olayları bu duruma önemli bir örnektir. Öyle ki General de Gaulle'ün, “Mayıs ayını takvimlerden çıkarmak gerekir” dediği rivayet olunur.

Başta Almanya olmak üzere Avrupa'nın genelinde aşırı sağcı akımların gösterilerine alışmış olan Avrupa kamuoyu, Fransa'dan yükselen sol gösterilerle sarsılıyor. Daha ilginç olan ise solcu bir hükümet karşıtı tepkilerin büyük oranda sol çevrelerden gelmesi.

İçinde bulunduğumuz yılın Şubat ayı içinde sosyalist hükümetin Çalışma Bakanı Myriam el-Khomri'nin

sunduğu bir yasa tasarısı ile Fransa'da çalışma hayatında yeni düzenlemeler yapılması amaçlanmıştı. Yasa tasarısı, dünyayı etkisi altına alan neo-liberal uygulamaların Fransa'ya taşınması olarak değerlendirilip ağır şekilde eleştirilmişti. Dahası bu yasayla birlikte iş piyasasında gerçekleştirilecek liberalleşme sonucunda işsizliğin düşürülmesinden çok, görece şanslı olup iş sahibi olanların da şartlarının bozulması söz konusudur.

Yasa tasarısı aleyhinde ilk önce lise ve üniversite öğrencileri tarafından Mart ayı başlarında protesto gösterileri şeklinde başlayan tepkiler, zamanla bir milyon üç yüz bin kişilik rekor seviyede katılımıyla gerçekleştirilen imza kampanyasıyla büyüyerek sendikalar aracılığıyla işçilerin de dahil olmasıyla ülke çapında yüz binlerin katıldığı kitlesel gösterilere dönüştü.

Hükümet, sendikalar tarafından yapılan grev tehdidi karşısında kısmen geri adım atarak yasa tasarısında birtakım iyileştirmeler gerçekleştirdiyse de bu durum öğrenciler, işçiler ve gençlik örgütlerini memnun etmedi. Yasa tasarısının tümüyle geri çekilmesi talebiyle sokaklara çıkan eylemciler yollara barikatlar kurma ve kolluk kuvvetleriyle arbedeye girmenin dışında grevlerle de ülkedeki sosyo-ekonomik hayatı felç

1. “Deutsche Beteiligung an Den Französischen Protesten”, www.eurojournalist.eu, 27 Mayıs 2016.

Kazım KESKİN

1993 yılında Galatasaray Lisesini bitiren Keskin, lisans eğitimini Viyana Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde, yüksek lisansını ise aynı fakülte ve bölümde “İnsan Haklarının Uluslararası İlişkilerde Araçsallaştırılması: 2. Körfez Savaşı Örneği” konulu tezile tamamladı. İyi derecede Fransızca ve Almanca bilen Keskin, Avusturya ve Almanya iç siyaseti üzerine çalışmakta olup halen Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde doktora eğitimine devam etmektedir.

etmeyi başardı. Ülkedeki çok sayıda petrol deposuna giden yolun kapatılması nedeniyle Fransa genelinde benzin sıkıntısı baş gösterince hükümet stratejik rezervleri kullanma kararı almak zorunda kaldı. Daha sonra nükleer santrallere de yayılan grev dalgası yer yer elektrik kesintilerine yol açtı.

Halihazırda çok sayıda polis ve göstericinin yarandığı, kadın erkek ayrımı yapılmadan polis şiddetine maruz kalan göstericilerden yüzlercesinin tutuklandığı eylemler sona ermediği gibi hükümet de bulunduğu konumdan köklü bir geri dönüş yapmamaktadır. Fransız Senatosu'nda Haziran ayı ortasında görüşülecek olan yasa tasarısının sendikalar ile hükümet arasında bir bilek güreşine dönüşmesi, tarafları memnun edici bir uzlaşma ortaya çıkmaması durumunda muhtemel kaos ortamı nedeniyle güvenlik endişelerini giderek artıracaktır. Bu durumda ise geleneksel olarak aşırı sağcı siyasal güçlerin avantajlı olacağı ortadadır. Böyle bir siyasal atmosferde yapılacak 2017 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Fransa'nın da Avrupa'daki genel trende uyarak, aşırı sağcı siyasetçilerce idare edilme riski çok uzak ihtimal değildir.

FRANSA'DAKİ GÖSTERİLERİN ARKA PLANINDA NE VAR?

ABD'de başlayıp kısa zamanda Avrupa'ya da sıçrayan 2008 finans krizi başta İspanya ve Portekiz olmak üzere Avrupa'nın birçok ülkesi gibi zaten yapısal sorunlarla boğuşmakta olan Fransa'yı da derinden sarsmıştı. Dünyanın altıncı ve Avrupa'nın üçüncü büyük ekonomisine sahip olmasına rağmen Fransa, milyonlarca işsize yeni istihdam alanları açmakta zorlanmaktadır. Fransız ekonomisinin dört yıllık bir duraklama evresinden sonra 2015 yılında sadece yüzde 1,3 büyümesi, aşağıdaki tabloda da gösterildiği gibi dış ticaret açığının hala çok yüksek seviyelerde olması, son dönemde ekonomik toparlanma emareleri gösteren diğer Avrupa ülkelerinde yabancı yatırım oranının artmasına karşın Fransa'da düşmesi, artık yapısal bir sorun haline dönüşen işsizlik oranlarının bir türlü azaltılamaması ve son olarak her dört gençten birinin işsiz olması ülkenin durumunun kritik olduğunu gösteren veriler olarak değerlendirilmektedir.

TABLO 1. FRANSA'NIN DIŞ TİCARET BİLANÇOSU²

Yıl	Miktar (milyar dolar)
2004	-18,84
2005	-40,7
2006	-46,05
2007	-71,25
2008	-100,55
2009	-76,09
2010	-87,3
2011	-123,56
2012	-105,71
2013	-100,5
2014	-96,13

TABLO 2. FRANSA'DA YILLARA GÖRE İŞSİZLİK ORANLARI

Genel*	Yüzde	15-24 Yaş Aralığı **	Yüzde
2006	8,82	2006	20,3
2007	8	2007	21,3
2008	7,43	2008	18,3
2009	9,11	2009	22,9
2010	9,25	2010	22,5
2011	9,21	2011	21,9
2012	9,76	2012	23,6
2013	10,28	2013	24
2014	10,29	2014	24,2
2015	10,35	2015	24,7
Mart 2016	10	Mart 2016	24

Sosyalist Parti'nin (Parti Socialiste) adayı olarak 2012 yılında cumhurbaşkanlığına seçilen François Hollande, seçimler öncesinde ülkede ekonomik refahın gerçekleştirileceği, gelir dağılımındaki adaletsizliğin düzeltilileceği ve belki de Fransa'daki üç buçuk milyon aşan işsizler ordusu, özellikle de gençler için çok önemli olan yeni istihdam olanaklarının yaratılacağı şeklindeki vaatlerini yerine getirememiş ve taraftarları arasında büyük hayal kırıklığına yol açmıştır. Bunun da ötesinde Hollande, yeni istihdam yaratmak için halihazırda mevcut olan istihdama müdahale ederek

2. Das Statistik-Portal, <http://de.statista.com>, (Erişim tarihi: 30 Mayıs 2016).

* Kaynak: Das Statistik-Portal, <http://de.statista.com>, (Erişim tarihi: 30 Mayıs 2016).

** Kaynak: Wirtschaftskammer Österreich, www.wko.at, (Erişim tarihi: 30 Mayıs 2016).

adeta “yoklukta eşitlik” sağlamak istercesine hareket etmektedir. Seçimlere bir yıl gibi bir zaman kala gerçekleştirildiği bu hamlenin içeriğinin tartışılması bir yana zamanlama açısından da soru işaretleri barındırdığı siyasal analistlerce dillendirilmektedir.³

Öte yandan yasa taslağı ile yürürlüğe konmak istenen iş piyasası reformu Sosyalist Parti hükümetindeki radikal sol milletvekilleri tarafından şiddetle eleştirilmektedir. Bunun da ötesinde Hollande'ın 13 Kasım 2015 tarihindeki terör saldırılarının ardından ülkede olağanüstü hal ilan etmesi ve her defasında bunu uzatması ile terörle suçlananların Fransız vatandaşlıklarının ellerinden alınması hakkındaki tartışmalar kendisi ve sözü edilen muhalif milletvekilleri arasındaki ilişkiyi daha da zedelemiştir.

Hükümetin olağanüstü hal uygulamasını 10 Haziran–10 Temmuz arasında Fransa'da yapılacak olan Avrupa Futbol Şampiyonası nedeniyle gelen tehditleri bahane ederek bir kere daha uzatma kararı alması, yerel ve uluslararası birçok insan hakları örgütleri gibi Uluslararası Af Örgütü (Amnesty) tarafından da eleştirilmektedir. Uygulamanın insan hakları ihlallerine neden olduğu gerekçesiyle uzatılmaması çağrısında bulunan Af Örgütü'ne göre, şimdilik Temmuz sonuna kadar uzatılan olağanüstü halin geçerli olduğu süre içerisinde üç binden fazla evde arama yapan güvenlik güçleri altmış kişinin işinden olmasına yol açılar, dört yüz kişiyi ev hapsinde tutup zanlıları toplumdan dışlanmalarına neden olacak şekilde damgaladılar. Söz konusu güvenlikçi uygulamalar nedeniyle birçok kişi travma yaşamak durumunda kaldı.⁴

Öte yandan Avrupa'nın birçok ülkesinde görülen, merkez sağ ve merkez sol hükümetlerinin dönüşümlü olarak iktidara gelmesinde olduğu gibi Fransa'da da on yıllardır ülkenin idari mekanizmalarında bulunan merkez sağ ve sol siyaset yapıcılarının giderek halka yabancılaşarak tek amaçları iktidarın sunduğu nimetlerden faydalanmış gibi hareket etmeleri halkın değişik kesimlerinde giderek artan bir oranda aldatılmışlık

hissini de beslemektedir.⁵ Burada 2007-2012 yılları arasında Fransa Devlet Başkanı olan Nicholas Sarkozy'nin seçim kampanyası sırasında yapmış olduğu usulsüzlükleri hatırlamak gerekir. Fransa tarihinde ilk kez eski bir devlet başkanı kolluk kuvvetleri tarafından gözaltına alınmış ve sorgulanmıştır.⁶ Bunun dışında yine Sarkozy'nin görevi devralmasının ertesinde yüzde 172 oranında bir artışla brüt 19.331 avroluk bir maaş almaya başlaması halkın gözünden kaçmamış hususlardandır.⁷

Göstericilerin tepkilerinin doruğa çıkmasına neden olan ise Çalışma Bakanı Myriam el-Khomri'nin, hükümetin gerektiğinde yasayı Mecliste herhangi bir oylama yapmadan da geçirebileceği yolundaki açıklamasıydı denilebilir. Anayasa'nın 49. maddesinin 3. paragrafına göre hükümetin böyle bir yetkisi bulunmaktadır. Valls hükümeti birçok gözlemci tarafından anti-demokratik olarak nitelenen bu yöntemi şimdiye kadar dört kez kullanmak durumunda kalmıştı. Hükümetin her sıkıştığında kullandığı “49/3” jokeri bu sefer çok ciddi dirençle karşılaşmıştır.

Halk nazarında ve özellikle de Sosyalist Parti taraftarlarında Fransa'daki en önemli işveren sendikası olan CNPF/Medef'in yasa tasarısını desteklemesi de Hollande yönetiminin söz verdiğinin aksine halkın yanında yer almayı patronların dikte ettiklerini uygulama sahasına koyduğu duygusunu oluşturdu. Aynı zamanda bu durum Sosyalist Parti içinde de liberalleşme karşıtlığı ve taraftarlığı şeklinde bir bölünme meydana getirdi.

Öyle ki Parti Genel Sekreteri Jean-Christophe Cambadélis yasa lehine oy vermekte zorlanacağını kamuoyuna deklare etti.⁸ Ekonomi Bakanı Michel Sapin de yasa tasarısının özellikle yoğun tartışmalara neden olan ikinci maddesinin değiştirilmesi hakkında olumlu sinyaller verdi. Bunun üzerine yine bir sosyalist olan

3. “Streiks Gegen Arbeitsrechtsreform in Frankreich”, www.deutschlandradiokultur.de, 27 Mayıs 2016.

4. “Af Örgütü'nden Fransa'ya Eleştirisi”, Deutsche Welle, 4 Şubat 2016.

5. “Andres WYSLING: Sinnlose Machtprobe in Frankreich”, www.nzz.ch, 26 Mayıs 2016.

6. “Sarkozy Festgenommen: Ex-Präsident unter Bestechungsverdacht”, www.focus.de, 1 Temmuz 2014.

7. “172%, la Véritable Augmentation de Sarkozy”, www.liberation.fr, 6 Kasım 2007.

8. “Lia BÖRSCH: Frankreichs Arbeitsmarktreform”, www.dgap.de, 2 Mayıs 2016.

Başbakan Manuel Valls bu maddeye dokunmayacağını açıkladı. G7 toplantısı için Japonya'da bulunan Cumhurbaşkanı François Hollande ise Valls'e destek çıktı.⁹ Hükümet içindeki bu farklılıklar yasanın ülkedeki sosyalist kampı böldüğü şeklinde yorumlanmaktadır.

Yeni çalışma yasa tasarısıyla birlikte şu değişiklikler öngörülmektedir:

- Günlük azami çalışma süresi on saatten on iki saate çıkarılacak.
- Şirketin büyüklüğüne göre belli bir zaman diliminde siparişlerin ya da cironun azalması işten çıkarma gerekçesi sayılabilecek.
- İş sözleşmelerinde değişiklik talep edenler işten atılabilecek.
- Fazla mesailerde daha az ödeme yapılabilecek. Bu konudaki kararı şirketler kendileri verebilecekler. (Daha sonra bu madde iptal edildi.)
- Maaş ve çalışma saatlerinin düzenlenmesinde toplu sözleşmeler yerine şirket içinde taraflar arasında gerçekleştirilecek görüşmeler esas alınacak.

Yukarıdaki düzenlemelerin yanı sıra çalışanlar için olumlu iki düzenleme de yasa taslağında yer almaktadır. Bunlar:

- “Gençlik Garantisi” adı verilen ve işsiz, çıraklık ya da staj yeri bulamamış, üniversiteye giremeyen gençler için 2017'den itibaren destek talep etme hakkı getiriliyor.
- Personel çalışmadığı süre boyunca ya da boş zamanında işle ilgili e-posta yazışmalarını takip etmek zorunda bırakılmayacak.

İşyerlerinde sözleşmeli olarak çalışanların yüzde 85'inin süresiz ve koruyucu tedbirlerle donatılmış bir iş akdine sahip olduğu Fransa'da söz konusu yeni yasa tasarısının yoğun tepki çekmesi kaçınılmazdı. Özellikle işten çıkarmalarda yüksek tazminat oranları ve geçerli güçlü sebeplerin aranması çalışanlar açısından kazanılmış olan haklar kabilinden olup hiçbir şekilde değiştirilmesine izin verilmeyecek olanlar kategorisinde değerlendirilirken, işverenler ve onları destekleyen sosyalist Hollande hükümetinin önemli bileşenlerince zamanın

(küreselleşmenin) ruhuna uygun bulunmamaktadır. Öte yandan halihazırdaki yeni iş sözleşmelerinin yüzde 87'sinin süreli olması ve bu sürelerin de çok kısıtlı zaman dilimlerini içermesi çalışanları olumsuz etkilemektedir ki yeni yasa diğer sert tedbirlerin yanında bu durumu da kalıcı hale getirmek istemektedir.

Öte yandan yasa tasarısında belki de en önemli tartışma noktalarından biri, sendikaların bir taraf olarak görüşmelere katıldıkları toplu sözleşmelerin değerinin düşürülerek işveren ile çalışanlar arasında mutabakat sağlamayı amaçlayan düzenlemedir. Dolaylı olarak sendikaları etkisizleştiren, zaten üye sayıları giderek azaldığı söylenen (Fransa'da sendikalar yasa gereği üye sayılarını açıklamak zorunda değiller) sendikal hareketin iş piyasasında oluşturulacak bu yeni düzenlemeyle yeni bir darbe daha yemesi kaçınılmazdır. Bu yüzden CGT'nin (Genel İş Sendikası-Confédération Générale du Travail) gösteriler yoluyla sempatizan sayısını artırıp üye kazanma yoluna gittiği ve dar gelirli kesime talip olan Ulusal Cephe'nin rekabetini engellemek istediği düşünülmektedir. Ayrıca CGT'nin bir önceki başkanının karışmış olduğu usulsüzlükler nedeniyle oluşan kötü imajın etkisini kırmak için de gösterileri kullanmaya çalıştığını söylemek mümkündür.

GÖSTERİLERDE ÖN PLANA ÇIKAN AKTÖRLER KİMLER?

Şubat ayında Hollande'ın talimatıyla Çalışma Bakanı'nın hazırladığı yasa tasarısına karşı lise ve üniversite öğrencilerinin başlattıkları protesto gösterileri ilerleyen zaman içinde gençlik örgütleri ve sendikaların da dahil olmasıyla ses getirmeye başlamıştı. Gösterilerin ve hayatı felç eden grev ve barikatların en büyük taşıyıcı gücü 1895 yılında kurulan ve geleneksel olarak Fransız Komünist Partisi'ne yakın olan CGT'dir. Fransa'nın ikinci büyük sendikası CGT'nin yanı sıra ondan daha büyük olmasına rağmen grevlerdeki rolü daha sınırlı olan Fransız Demokratik İş Konfederasyonu (CFDT: Confédération Française Démocratique du Travail) bulunmaktadır. Bu sendika yasa tasarısına karşı radikal bir tutum içinde olmayıp maddeleri tartışmaya müsait bir konumu savunmaktadır. Son olarak ise “Nuit De-

9. “Andres WYSLING: Sinnlose Machtprobe in Frankreich”, www.nzz.ch, 26 Mayıs 2016.

bout” (Gece Ayakta) adı verilen bir hareket Fransa’daki tartışmalarda adından çokça söz ettiren bir aktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sendikaların grev tehdidinde bulunmalarından sonra hükümet geri adım atıp yasa tasarısını yumuşatma yoluna giderek fazla mesai ücretini düşüren maddesini iptal etmek zorunda kalmıştı. Buna rağmen tasarının tamamıyla gündemden çıkarılması için eylemlerini devam ettiren muhalifler yasa tasarısının gündeme getirilmesinden bu yana gerçekleştirilen en büyük gösteriyi Paris’te organize ettiler. 31 Mart 2016 tarihinde yüzbinlerce kişinin katılımıyla gerçekleştirilen protesto gösterilerinin son durağı olan ve aynı zamanda Paris’in sembollerinden Cumhuriyet Meydanı’nda (Place de la République) geceleme kararı alan çoğunluğu genç yüzlerce kişi “Nuit Debout” (Gece Ayakta) adı verilen bir hareketi de başlattı. Böylece söz konusu hareket, ilk önceleri bir protesto eylemi olarak başlatılan yasa tasarısı karşıtlığını artık bir cepheye dönüştürmüştü. Öyle ki Paris’in dışında, Fransa’nın onlarca kentinde yankı bulmanın da ötesine geçerek ülke sınırlarını aşmış ve Almanya’dan Portekiz’e, Hollanda’dan İsviçre’ye, Belçika’dan İspanya’ya, İngiltere’den Kanada’ya kadar uzanan bir etki alanı oluşturmayı başarmıştır. Hatta sözü edilen etki gösterilere dış ülkelerden de aktivistlerce katılım sağlanması boyutuna ulaşmış durumdadır. Siyasal analistlerce New York’taki “Occupy Wall Street” ve Madrid’teki “Indignados” hareketleri ile benzerlikleri olduğu düşünülen hareketin temsilcilerinin ortaklaştıkları en önemli konular her katılımcının sadece kendi adına konuşma yetkisine sahip olması ve hiçbir siyasi parti tarafından sahiplenilmeye razı olunmaması olarak ifade edilebilir. An itibarıyla hareketin küçük çapta da olsa radyo, televizyon, gazete gibi basın yayın araçlarına sahip olması Fransız basınına yönelik genel güvensizliği yansıtanın yanı sıra etkinlik derecesini artırma çabası olarak görülmelidir.¹⁰

10 Mayıs 2016 tarihinde Manuel Valls hükümeti Parlamento içinde yasa tasarısı lehine bir çoğunluk sağ-

layamayacağından endişelenince çareyi Fransız Anayasası’nın 49. maddesinin 3. fıkrasına başvurmakta buldu. Buna göre hükümet olağanüstü yetki kullanımı yoluyla kararname çıkararak yasayı Mecliste oylama yapmaksızın çıkartmayı kararlaştırdı. İşin ilginç tarafı Anayasa’nın bu maddesini ve paragrafını Devlet Başkanı François Hollande 2012’nin Mayıs ayında cumhurbaşkanlığı görevine seçilmeden önce “zorbalık” ve “demokrasiyi reddetme” olarak nitelendirmişti.¹¹ Muhalefet partileri iyi bir fırsat yakaladıklarını düşünerek güvensizlik oylaması yapılmasını istediler. Oylama sonucunda ise muhalefet, hükümet içinde çok sayıda yasa tasarısı karşıtı milletvekili bulunmasına rağmen başarısız oldu.¹² Sosyalist Parti içindeki “küskünler”in, içinde bulunulan şartlarda hükümetin çökerek bir erken seçime gidilmesi durumunda kendilerinin de bir daha milletvekili olamama ihtimali ile karşı karşıya gelme endişesiyle hareket ettikleri anlaşılıyor.

Gösterilerin ülkenin altını üstüne getirmesiyle Fransa’nın dünyanın gündemine olumsuz olarak gelmesi, Fransız polislerinin göstericiler karşısında sert tutumu ve sendikaların öncülüğünde rafinerilere giden yollara kurulan barikatlar, toplu taşıma araçları ve özellikle nükleer tesislerde başlatılan grevler nedeniyle zor duruma düşen Başbakan Manuel Valls, 26 Mayıs’ta medyaya vermiş olduğu bir demeçte tasarıda değişiklik ve düzeltme yapılabileceğini açıklayarak geri adım atacağına sinyallerini verdiyse de reformun ana çerçevesine dokunulmayacağı noktasındaki kararlılıklarını da vurgulama ihtiyacı hissetti.¹³

Yasa tasarısı Haziran ortasından itibaren Senato’da görüşülecek. Sendikalar ise yasa tasarısı hakkında iş yerleri, okullar ve kamu kuruluşlarında 14 Haziran’a kadar yapacakları halk oylamasının ardından Paris’te büyük bir protesto gösterisi düzenlemeyi planlıyorlar.¹⁴

11. “Reformstreit Spaltet Frankreichs Regierungspartei”, www.ovb-online.de, 13 Mayıs 2016.

12. “Französische Opposition Scheitert mit Misstrauensvotum”, www.faz.de, 12 Mayıs 2016.

13. “Fransa’da Çalışma Yasası Protestoları Büyüyor”, Deutsche Welle, 26 Mayıs 2016.

14. “Fransa’daki İşçi Eylemleri Yayılıyor”, Deutsche Welle, 27 Mayıs 2016.

10. “Gazette Debout: Qui Sommes Nous?”, www.gazettedebout.org, 31 Mayıs 2016.

FRANSA'DA BUNDAN SONRA HANGİ GELİŞMELER BEKLENEBİLİR?

Fransa'da önümüzdeki dönemde olabilecek gelişmeler ile ilgili iki senaryo bulunmaktadır. Hükümet ya yasa tasarısını hayata geçirme planına bağlı kalacak ve işveren temsilcilerinin artık mücadele etmeye “değmez” diye nitelendirerek, zaten iğdiş edilmiş bir “reformcuk”¹⁵ olarak görmeye başladıkları yasa tasarısı için çok yönlü bir riski göğüsleyecek ya da Fransa'da mutat olduğu gibi sokağın baskısına boyun eğip geri adım atacak.

CGT'nin 1968 olaylarının da önemli bir tetikleyicisi olduğunu ve yine o dönemlerde öğrencilerle işçilerin güçlerini birleştirerek sadece Fransa'yı değil neredeyse bütün dünyayı etkilemiş olan bir sosyo-politik başkaldırıya sebep olduğunu hatırlayacak olursak, Fransız hükümeti tarafından atılacak yanlış bir adımın yine Fransa'yı da açacak bir ateşin kıvılcımını çakması muhtemeldir. CGT'nin, yasa tasarısı ile ilgili görüşmelere katılmanın gereksiz olduğunu, bu tasarının geri çekilmesi gerektiğini ve ancak yeni bir yasa tasarısı getirildiği takdirde bunun üzerinde görüşmeler yapılabileceğini söylemekle sendikalar arasındaki en radikal tutumu aldığı görülmektedir.

Buna karşın ülkenin en büyük sendikası ve CGT'nin rakibi olan CFDT'nin ise daha uzlaşmacı bir tutum takındığını görmekteyiz. Bu sendika ilerleyen zaman içinde daha önce yapmış olduğu gibi yasa lehine görüş bildirip taraftarlarını her türlü grev ve gösterilerden uzak tutmaya çalışarak bir çeşit grev kırıcılığı rolüne soyunabilir. Bu durumda yasaya karşı direniş içinde olanların gücünün azalacağı aşıkardır. Bununla birlikte söz konusu tutumun CFDT için orta ve uzun vadede büyük bir imaj kaybına neden olacağı, hele hele CGT'nin taleplerinin kabul edilmesi durumunda ise iyice açığa düşeceği gerçeği de sendikanın karar alıcıları tarafından hesaplanıyor olsa gerektir.

Her halükarda 10 Haziran'da Fransa'da başlayacak olan Avrupa Futbol Şampiyonası nedeniyle protestocuların kartlarının daha güçlü olduğunu düşünmek

olasıdır. Zira kolluk kuvvetlerinin bir yandan göstericilerle uğraşması gerekirken öte yandan stadyumlar ve futbol takımlarının güvenliğini sağlamaları gerekmektedir. Bunun dışında eğer sendikalar tehditlerini pratiğe geçirecek olurlarsa zaten ekonomik olarak zor durumda olan Fransa, ülke içindeki toplu taşıma araçlarının da grevler nedeniyle çalışamayacağını düşünerek maçları seyretme ihtimali olmadığını düşünen yüzbinlerce futbolseverin ülkeye bırakacağı dövizlerden de mahrum olacaktır. Daha kötüsü ise AB ülkeleri arasında dış yatırımlarda yüzde 2'lik bir daralma yaşayan tek ülke konumundaki Fransa'nın “yönetilemez” bir imaja sahip olmasının potansiyel ve halihazırda ülkede bulunan yatırımcıları ürküteceği açıktır.

2017 yılındaki seçimlerde tekrar aday olmak isteyeceği tahmin edilen Hollande'ın sendikalar karşısında “yenilmiş” bir imajla halkın karşısına çıkmayı istemeyeceği ortadadır. Bu sebeple onun da bir “başarı hikayesine” ihtiyacı olduğu görülmektedir. Şu anki durum onun açısından pek de iç açıcı sayılmaz. Seçildiğinde halkın büyük beklentiler içinde olduğu Hollande, aradan geçen dört sene zarfında tüm zamanların en sevilmeyen cumhurbaşkanı konumuna gelmeyi başardı. Yapılan kamuoyu araştırmalarının sonuçlarına göre Fransızların yüzde 87'si Hollande'dan memnuniyetsizken halkın dörtte üçü de 2017 seçimlerinde yeniden aday olmasına karşı olduğunu belirtiyor. Öte yandan Hollande da seçimlerde aday olacağını henüz açıklamadı. Buna rağmen düzenlenen anketlerde olası adaylığı halinde ulaşacağı oy oranının yüzde 14'ler düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.¹⁶ Sosyalistlerin paramparça olduğu, Hollande gibi en önemli adaylarının siyasi açıdan ağır darbe yediği, sağ-muhafazakar kanadın geçmiş dönem yolsuzluk ve skandallardan kendilerini arındıramadıkları bir ortamda Avrupa'da yükselen aşırı sağ dalganın moral gücünün de yardımıyla Ulusal Cephe (Front National) adayı Marine Le Pen'in Avrupa'nın ilk aşırı sağcı cumhurbaşkanı olması uzak ihtimal değildir.

Protesto gösterileri düzenleyenler eylemlerin sonucunda yasa tasarısının geri çekilmesini sağlayacak

15. “Ralf STRECK: Machtkampf in Frankreich Spitz Sich Zu”, www.heise.de, 28 Mayıs 2016.

16. “Fransa'da Seçime Bir Yıl Kala Karamsar Tablo”, Deutsche Welle, 2 Mayıs 2016.

maması ve hükümetin kimilerince Fransız devrimine benzetilen ayaklanmaları bastırması durumunda, istekleri tatmin edilmemiş yüzbinlerin ve özellikle pozitif bir gelecek tasavvuru giderek azalan genç kesimlerin Ulusal Cephe'ye yem olmaları sadece zaman meselesi olacaktır. Burada hatırlamamız gereken tarihi gerçek, genelde sanıldığığının aksine sosyalizm ile nasyonalizm arasında aşılmaz duvarların olmadığıdır. Şimdilerde zihinlerin kabul etmekte zorlandığı bu durum zaman içerisinde vaka-i adiyeden olacaktır. Hitler hareketinin ideolojisi hepimizin de bildiği gibi nasyonal sosyalizm idi. Böylece karıştıkları skandallarla zayıflamış olan merkez sağ güçlerden sonra sosyalistlerin de birbirlerini baltalamaları sayesinde, aşırı sağcı Ulusal Cephe'nin lideri Marine Le Pen'in ellerini ovuşturarak seçim gününü iple çektiğini öngörmek kehanet sayılmaz.

Avrupa'da Fransa'nın içinde bulunduğu durumu kaygıyla izleyenlerin başında ise Almanya hükümeti gelmektedir. Çok yakın zamanda Avusturya'da gerçekleştirilen cumhurbaşkanlığı seçimlerinde son ana kadar endişe içinde olan Angela Merkel yönetimi, giderek tüm Avrupa'da bir trend haline gelen aşırı sağcı çevrelerin merkezdeki politik güçleri hallaç pamuğu gibi atmalarını önleyecek çareler aramaktadır. Her ne kadar sosyalist de olsa Fransa'daki yönetimin açıkça AB karşıtı ve ırkçı söylemleriyle bilinen Marine Le Pen'in Ulusal Cephe partisi karşısında 2017 seçimlerinde yenilgiye uğraması ihtimali AB oluşumundan en fazla fayda sağlayan ülke konumundaki Almanya'da yönetici elitin uykularını kaçırmaya yetmektedir. Bu durum, Merkel hükümetinin Avrupa'nın mülteci sorunu karşısında Fransız hükümeti tarafından da yalnız bırakılmasına rağmen Fransa'ya baskı yapmamasından anlaşılabilir.

SIYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI YAKFI
FOUNDATION FOR POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL RESEARCH
مركز الدراسات السياسية والاقتصادية والاجتماعية

www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | Ankara

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya
06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı
No: 41-43 Eyüp İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 315 11 00 | Faks: +90 212 315 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite
1106 Washington D.C. 20036 USA
Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099

SETA | Cairo

21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen
Flat No: 19 Cairo EGYPT
Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985